

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 44. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848929248/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

Fremmed, hovedsagelig *dansk*, Bykultur er kommet til at betyde en Trusel for gammel islandsk Skik og Dannelse.

Men ogsaa her gøres der Modstand, ogsaa her griber man til ekstraordinære Midler for at opretholde det hjemlige. Jeg skal nævne et Eksempel, som paa ejendommelig Maade afspejler Stillingen, og som er af betydelig kulturhistorisk Interesse, nemlig *Navnegivningen*.

Den gamle nordiske Navneskik er almindelig kendt og har i Danmark eksisteret lige op imod vore Dage: Et Menneske havde kun ét Navn, det vi nu kalder Fornavnet. Hertil føjedes som nærmere Bestemmelse Faderens Navn efterfulgt af Suffixet *-søn* eller *-datter*. Denne samme Skik er endnu i Brug paa Island. Den islandske Finansminister hedder *Jón Þorláksson*; for Danskeren er han Finansminister Þorláksson, men for Islændingen er han *Jón*. Þorláksson er kun en Tilføjelse, en nærmere Angivelse af, hvilken Mand af Navnet *Jón*, det er, og ikke noget Familienavn. Hedder en Mand f. Eks. Gísli Hannesson, vil hans Børn ikke komme til at hedde Hannesson, men Gíslason og Gísladóttir. Dette Forhold er ganske levende. Slaar man op i Telefonbogen, vil man se, at Abonnenterne er ordnet efter Fornavn. Ønsker man at tale med *Páll Einarsson*, skal man slaa op under Páll. Det er saaledes Fornavnet, der er det egentlige, medens Efternavnet kun fungerer som en nærmere Forklaring.

Imidlertid er der i Tidernes Løb trængt enkelte Familienavne ind. Disse er vel fra første Færd kommet ved Indvandring. Dog er ogsaa nogle opstaaet ved, at et oprindeligt Fadersnavn efter dansk Mønster er blevet gjort til Slægtsnavn, f. Eks. *Finsen*. Disse Slægtsnavne har i den senere Tid været i Fremvækst, og der er Fare for, at de skal bringe Forstyrrelse i den gamle Opfattelse. En Mand, der f. Eks. hedder *Geir Zoëga*, vil i den almindelige Opfattelse let kunne blive til *Zoëga*, medens *Geir*, der efter den gamle Navneskik skulde være det primære Navn, trænges i Baggrunden.

For at hindre, at den gamle Navneskik saaledes gradvis skal gaa til Grunde, og for at sætte Bom for nye smagløse Slægtsnavne, har

man grebet til rigoristiske Forholdsregler. Familienavnene er simpelt hen blevet forbudt ved Lov. De Familienavne, som allerede eksisterer, maa nok bruges af Ihænderhaveren, men maa ikke gaa videre til Børnene. Disse skal værnsaa god hedde Magnússon, Jónsdóttir etc. Undtagne er dog fornuftigvis de rigtig gamle Familienavne som f. Eks. Zoëga, Vidalin, Briem, Finsen etc. Mange af disse har jo Tilknytning til Landets Historie.

Ophavsmanden til denne Lov er den nys afdøde *Bjarni Jónsson frá Vogli*, en af de mest islandske blandt alle Islændinge. Jeg op søgte en Dag denne Politiker og Sprogmand for bl. a. at spørge ham ud angaaende denne Lov. Han snerrede ad alt det nye. „Det manglede bare, at en hvilken som helst Person skulde kunne *rumstere* efter eget Forgodtbefindende med det, som i Tusinder af Aar har været Skik!“

Selvfølgelig er der afvigende Meninger om, hvor vidt man bør gaa i sine Anstrengelser for at holde det gamle oppe. Der er mange, der siger, at det dog ikke er Meningen, at Island skal være et rent Museum. Men alt i alt er der dog Enighed om, at man ikke vil lade sig assimilere med det moderne Evropa, og at Bykulturen skal være islandsk paa samme Maade, som Bondekulturen er det.

Sammenligner man den Iver, der vises, med de Vanskeligheder, der kan være at overvinde, kan man heller ikke tvivle om, at det virkelig vil lykkes, og at Island gennem alle Omskiftelser dog vil vedblive med at være Island.

Hvordan det iøvrigt vil gaa med Landets økonomiske og sociale Udvikling, er tvivlsomt. Det er et Spørgsmaal, hvor længe Fiske-riets rivende Vækst vil kunne fortsættes. Hvad f. Eks. Sildefiske-riet angaar, synes man allerede at være naaet til en vis Begræns-ning. Det er en Kendsgerning, at Markedet ikke kan aftage mere end et bestemt Kvantum saltet Sild, og at Priserne i det Øjeblik, man naar op i Nærheden af dette Kvantum, synker ned til det rene Ingenting, saa at der ofte lides store Tab. Det er for at raade Bod paa dette, at man er slaaet ind paa en Lovgivning, som fremmer